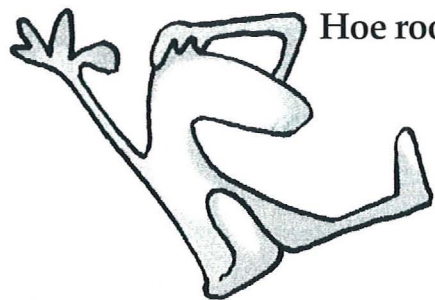

Bos Snijdt Hout

Hoe rooien we het met ons bos?

Op woensdagmiddag
25 mei vormde kasteel
Groeneveld in Baarn het
decor voor de conferentie
'Bos snijdt hout'. Beleids-

verantwoordelijken, pers en vertegen-
woordigers uit de bos-, hout-, natuur- en milieusector
bediscussieerden onder leiding van NOVA-presentator

Charles Groenhuijsen de vraag:
"Hoe rooien we het met ons bos?"

Een impressie van een geanimeerde middag in Baarn.

Aanleiding voor de conferentie

In een klein land als Nederland liggen tegelijker-
tijd verschillende claims op het bos: recreatie, na-
tuur, verfraaiing van het landschap, verbetering
van het milieu en het leveren van de grondstof
hout.

Tot nu toe was bosbeleid een Haagse kwestie,
maar in de nabije toekomst verandert dat door de
decentralisatie van rijkstaken. Lagere overheden
krijgen dan direct te maken met de diverse maat-
schappelijke claims op het bos.

Zoals een recent vooronderzoek voor deze confe-
rentie bevestigde, heeft houtproductie bij beleids-
verantwoordelijken in het algemeen de laagste

prioriteit en staat ten dienste van de andere func-
ties van het bos. Deze vooronderstelling is voor de
Stichting Bos en Hout en Kasteel Groeneveld de
aanleiding geweest om op een studiemiddag met
genodigden uit de diverse betrokken geledingen
de verschillende belangen met elkaar in balans te
brengen.

Nederland als produktieland? Ook dagvoorzitter
Charles Groenhuijsen had daar tot 25 mei 1994
nooit over nagedacht.

Louk Dielen, die in plaats van voorzitter Van Aar-
denne (op dat moment belast met de informatie
van een nieuw kabinet) de conferentie opent, be-
nadrukt dat het niet de bedoeling is om te preken
voor eigen parochie en ook niet om met dit gezelschap tot een polarisatie van standpunten te komen. "Het gaat om de balans in belangen en niet om wat ons scheidt, maar om datgene wat ons kan binden".

En eeuwig ruisen de bossen.....

Professor Anne van der Meiden zet de toon van de
dag en stelt in zijn boeiende betoog de ruis in de
communicatie over bos aan de orde.

Ruis is in communicatie per definitie hinderlijk en
verstoot in dit geval de opinievorming. Zijn doel
is om de aanwezigen een spiegel voor te houden
en op die manier het beeld te laten zien dat de bui-
tenwacht van bossen en het bosbeleid heeft. ("Bo-
men horen te staan en niet te liggen".)

Van der Meiden begint zijn verhaal met de Noorse
schrijver Gulbrandsen die het boek "En eeuwig
zingen de bossen" schreef. Maar liefst 30 keer zag
Gulbrandsen de verfilming van zijn boek en elke
keer werd hij tot tranen geroerd. Toen van der
Meiden het bosbeleidsplan las overkwam hem dit
absoluut niet en ook de resultaten van het vooron-
derzoek bij (bos)beleids mensen konden de spre-
ker niet ontroeren. Voor Anne van der Meiden
zingen de bossen niet, maar ze veroorzaken een
sterke ruis in de opinievorming.

Hoewel de bosbouw wereld meer neuzen dan
windrichtingen kent, beseft men inmiddels geluk-
kig dat er niet alleen gezamenlijke actie nodig is,
maar dat er ook nog iets over verteld moet wor-
den. Tien jaar geleden was de oprichting van een
Stichting PR en Bos (Probos) nog een dubieus
voornemen geweest. Vandaag is Probos een realti-
teit. "Op de conferentie over drie jaar zult u con-
stateren dat het aantal windrichtingen nog verder
verminderd is, want de Stichting Bos en Hout
moet dit soort vinger-aan-de-pols-bijeenkomsten
continueren, anders kom ik als burger nooit iets te
weten".

Kasteel Groeneveld
vormde het decor
voor de conferentie

En leggen we elkaar de problematiek uit, dan ontstaat er bepaald géén eenduidig beeld

Terug naar de ruisende bossen. Waarom ruisen ze eigenlijk zo?

In de bosproblematiek zijn de veroorzakers van ruis vooral de belangenbrillen waardoor de verschillende mensen naar het probleem kijken. Iedereen denkt de werkelijkheid aardig in het vizier te hebben, maar brengt intussen waterdichte schotten aan, waardoor de verschillende beelden op den duur ernstig uit elkaar gaan lopen. De belangenbrillen maken ook dat men steeds meer bijziende en verziende wordt. Iets dat de slagvaardigheid in de branche absoluut niet verhoogt. Vertellen we elkaar wat we van de problematiek vinden, dan ontstaat er een amusant, maar bepaald geen eenduidig beeld.

Iedereen profileert zich naar de buitenwacht, vaak meer gericht op bevestiging van de achterban dan gericht op de onwetende burger, die zich inmiddels afvraagt wat er nu precies aan de hand is en welke informatie als waar en betrouwbaar beschouwd kan worden, kortom welk beeld nu juist is.

En praten we bijvoorbeeld over bosbouw op voormalige landbouwgronden, dan is het beeld er bovendien een van teleurstelling, in plaats van een enthousiast verhaal over nieuwe kansen. Een tv-uitzending toonde ons onlangs twee enigszins te neergeslagen landbouwers die absoluut niet wisten wat ze eigenlijk moesten planten, "maar ach je moet toch wat en gelukkig heeft vader er inmiddels vrede mee. Alsof een boom geen volwaardig gewas is en er iets mis is wanneer een boer bossen gaat planten en verzorgen! Wáár is het BOS-BOEGBEELD, de informatiekatalysator, die mij als burger samenhangend vertelt wat er aan de hand is?"

"Join or die". Van der Meiden verwijst met deze uitdrukking naar de cartoon van B. Franklin uit 1784 die de toenmalige Verenigde Staten aangaf als partjes van een regenworm. Elk afzonderlijk partje heeft geen levensvatbaarheid; slechts als eenheid kan het overleven. En zo is het ook voor de boswereld, al zal het niet gemakkelijk zijn om EEN geluid, EEN beleid en EEN visie over de bosproblematiek te verkrijgen.

De basis van het bosbeleid, het Bosbeleidsplan, beschouwend vraagt Anne van der Meiden zich af of er überhaupt wel sprake kan zijn van een bosproblematiek als de hele nota maar 6 regels

wijdt aan de versterking van de positie van het bos door voorlichting. "Hangt de toekomstige discussie rond de bosproblematiek niet af van het communicatie-beleid in de richting van al die groepen van wiens oordeel en mening men in bepaalde opzichten afhankelijk is?"

Aan het eind van zijn verhaal keert van der Meiden terug naar Gulbranssen, omdat deze nog twee andere belangrijke boeken heeft geschreven: "Winden waaien om de rotsen" en "De weg tot elkander", die samen met "De eeuwige zingende bossen" een ijzersterke trilogie vormen. "Dat er winden waaien om de oude rotsen van de bosbouw wereld had iedereen al door. Nu nog de weg tot elkander en we beleven binnenkort een heilige trilogie!"

Videofilm 'Bos snijdt hout' ¹

"Kan bos dat hout voortbrengt mooi zijn? Produktiebos is zo saai!

Waarom planten we niet overal eiken en beuken? Door houtgebruik verdwijnt het bos!

Houtproduktie in Nederland? Vergeet het maar!"

Een greep uit de talrijke misverstanden over bos en bosbeheer bij het brede publiek, maar ook bij beslissende partijen. Een jarenlange analyse van de berichtgeving in de media bevestigde dit beeld. Voor de Stichting Bos en Hout was het daarom aanleiding om in een videofilm de belangrijkste misverstanden aan de orde te stellen.

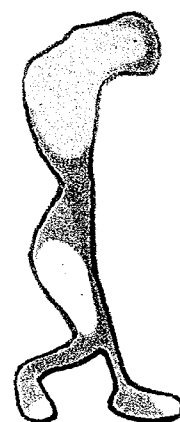
Het verhaal is een ketting van twee soorten kleine fragmenten die in elkaar overvloeien. Het ene soort gaat over overheden en particulieren die in de gelegenheid zijn om bos aan te planten. Het andere soort gaat over de gebruiker: de consument van hout, de natuurliefhebber en de recreant in het bos. Het animatiefiguurtje "Takkie" is de rode draad in het verhaal. Hij verbaast zich over wat hij tegenkomt en stelt kritische vragen. Een commentaarstem geeft antwoord en uitleg.

Vandaag gaat de videofilm in première.

"Het woord is aan u...."

Na de 'high tea' in het restaurant van het kasteel is het woord aan de genodigden. Met een stemmachine kan men anoniem zijn of haar mening geven over een aantal stellingen over bos, bosbeleid en houtproduktie. In de aansluitende discussie is ruimte voor toelichting, aanvulling, argumentatie of kritische opmerkingen ten aanzien van andere standpunten.

Ruim 80% van de stemmers vindt het Nederlandse bos te vitaal om de discussie erover te laten verzuren. In de toelichting komen zowel de dodelijke werking van nota's aan de orde, als het punt dat het vallen van naalden of bladeren niets zegt over de gezondheidstoestand van het bos. "Blaadjes vallen altijd en vanwege verschillende oorzaken. Ik maak me dus meer zorgen over de mensen die ermee bezig zijn en kort door de bocht geformuleerd vind ik dat wij mensen verkeerd voorlichten", aldus de spreker van Staatsbosbeheer. Verder moet hem van het hart dat we te weinig doen

"Ik snap 'm. Dat bedoelde mijn grootvader vast toen hij zei: Zij die de oude eik niet vellen, kunnen zelfs geen kist bestellen...."

met de positieve aspecten van het bos. "Het gaat helemaal niet zo slecht met het bos, dat valt wel mee. Jammer dat wij ons zo verdedigen tegen dat negatieve beeld".

"Blaadjes vallen altijd..."

Charles Groenhuijsen voegt nog een ander aspect toe: "Dan zijn er mensen die van der Meiden aanhalen en zeggen: "een boom hoort te staan en niet te liggen.

Iedereen weet dat elke boom vroeg of laat gaat liggen, maar mensen zien liever geen liggende bomen. Het lijkt me lastig voor degenen die bij de houtproductie betrokken zijn om hun boodschap kwijt te kunnen. Is dat zo?... (stille)... Heren hout-hakkers!"

AMEV heeft inderdaad de ervaring dat het zetten van de zaag in bomen zure verhalen in de krant oplevert. En als het gevelde hout nu óók maar wat opleverde, dan kon je tenminste met voorlichting uitleggen waarom je de zaag hanteert.

Nog geen 10% van de stemmers is het eens met de stelling dat we houtproductie in Nederland wel kunnen vergeten, maar ondanks dit gegeven is er ruim voldoende stof voor discussie. Verantwoordelijke wethouders worden soms tegengewerkt door hun gemeenten. De aanwezige wethouder wijdt dit ook aan ontbrekende voorlichting.

De provincie Groningen vindt het belangrijk om actie te ondernemen richting landbouwers, omdat zij nog steeds niets zien in bosbouw, zeker niet als zij zonder subsidies van bosbouw moeten gaan leven.

Gelderland is van mening dat houtproductie waardig meetelt, maar dat bouseigenaren zelf be-

palen welke functie zij hun bos laten vervullen. "Hoe stimuleert u dat als provincie?" Gelderland door middel van het project 'geïntegreerd bosbeheer', waarmee ze particuliere bouseigenaren willen stimuleren om hun bos tegen lagere kosten te beheren. Recreatie, productie en natuur gaan samen in een afwisselend, kleinschalig bos met natuurlijke verjonging.

"Een boom hoort te staan en niet te liggen..."

"Wat vinden bouseigenaren daar zelf van?" Een Veluwe bouseigenaar geeft aan dat hem niet duidelijk is wat provincies met het plan willen.

"Het valt te bezien of geïntegreerd bosbeheer 'de panacee' voor alle problemen is. Iedereen springt daar momenteel in. De provincie zou in het bosbeleid niet alleen dit aspect moeten uitwerken". "U hebt er dus niet onvoorwaardelijk vertrouwen in?" "Nee, absoluut niet. Er zijn immers hele stukken waar geïntegreerd bosbeheer simpelweg onmogelijk is en waar bosbouwers gewoon productiebos neerzet-

ten, kaal, in rijtjes." Charles Groenhuijsen vraagt verbaasd of dat mag: "gewoon bos in een rijtje zetten en produceren" "Ja natuurlijk mag dat!"

Het vervolg van de discussie geeft aan dat er eigenlijk niet één wijze van bosbeheer is en dat beheersvrijheid belangrijk is. "Er zijn stukken waar natuurlijke verjonging plaatsvindt en waar je dus niet kaalkapt, maar soms is het wel nodig". Geïntegreerd bosbeheer is bovendien een term die iedereen anders uitlegt, maar de bouseigenaren die één type bos willen creëren zou volgens een van de sprekers bij zichzelf te rade moeten gaan of dat wel verstandig is. "Houtoogst in Nederland tegen zo laag mogelijke kosten vraagt om het meenemen van andere functies".

Geïntegreerd bosbeheer, de panacee voor alle problemen?

De meningen raken sterker verdeeld bij de stelling: "Als een kabinet even lang zou zitten als de gemiddelde boom staat, dan zou er wel meer politieke aandacht zijn voor bosbeleid". Bijna 40% van de stemmers is het hiermee eens. Het niet kunnen confronteren met de resultaten van eigen beleid en het probleem van elke vier jaar je boodschap moeten herhalen zijn de belangrijkste discussie-onderwerpen. Een overtuigd nee-stemmer vindt dat politieke aandacht voor bosbeleid niets met de kabinetsduur te maken heeft en elke vier jaar uitleggen wat je wil..." So what!; het geeft je weer eens de gelegenheid om je positie te heroverwegen. Als u in staat bent om elke vier jaar uw boodschap goed te verkopen, dan is iedere nieuwe politicus in staat om een afweging te maken!". Zijn opponent is ervan overtuigd dat hij een bestuurder waar hij pakweg 20 jaar geleden afspraken mee maakte, beter kan aanspreken dan een totaal nieuw iemand in de politieke arena. Bovendien gaat het bij bos om lange-termijn-denken. Beslissingen van nu hebben over zo'n 25 jaar effect.

Aan wie presenteren we eigenlijk de rekening? Ook de stelling: "De overheid moet op bosbeheer accijns GEVEN: per boom de accijns van een liter benzine" roept verdeeldheid op. Ruim 40% van de stemmers is het hiermee eens en ruim 30% vindt het idee, of het nu een kwartje of f 1.50 is, niet goed.

"Waarom niet goed?" Een vertegenwoordiger van LNV vreest dat dit financieel uit de hand gaat lopen. Bovendien vindt hij het woord accijns fout, omdat dat aan benzine doet denken "en we zijn hier juist met iets moois bezig".

Een provinciale vertegenwoordigster vraagt zich af waar dat extra geld in godsnaam voor nodig is, want hout groeit immers gratis, waarop de Veluwe bouseigenaar antwoordt dat de gemiddelde bouseigenaar nog steeds verlies lijdt.

Aanwezigen hebben allerhande ideeën, variërend van bomenpenningen, inzet van energiegelden tot een regeling voor particulieren om de bomen in hun tuin te onderhouden. Dit om het bewustzijn te versterken. ("Als je alle particuliere tuinen bij elkaar optelt, dan heb je een heleboel bomen!")

"De meest onjuiste conclusie is om aan de hand van het vallen van naalden of bladeren iets te zeggen over de gezondheidstoestand van het bos"

"Geen accijns, we zijn hier juist met iets moois bezig..."

De ambtenaar van LNV die al eerder reageerde is intussen onrustig geworden en komt toch nog eens terug op de accijns. "Ik maak al 15 jaar mee dat deze branche aan het eind van elke bijeenkomst roept om geld van de overheid. Laten we andere oplossingen bedenken om geld voor het bos te krijgen, want wij drukken beleidsnota's en geen geld! Bovendien zal een nieuw kabinet ongetwijfeld van ons vragen of het een beetje minder kan.....". Waarop Charles Groenhuijsen stelt dat de ambtenaar accijns niet als ZIJN geld moet beschouwen:

"Ik zeg: het is mijn geld!" "Klopt, maar de hoeveelheid van uw geld die over de rijksbegroting loopt wordt steeds kleiner. We moeten dus andere routes zoeken om ons aller geld naar het bos te krijgen." Charles daagt de spreker uit om een goed idee te lanceren, waarop tot grote hilariteit van de zaal het droge antwoord volgt: "Ik ben ambtenaar, daar ben ik niet voor aangenomen. Maar als ik daar gewoon als burger nog wat op mag aanvullen, dan kom ik met de ideeën van anderen op de nationale boskaart, net zoals een nationale viskaart". "Roept dat geen weerstand op en wie gaat dat controleren?" "Controle kan steekproefsgewijs, net als bij de visactie. Toen men die introduceerde vroeg men zich ook af of het wel zou lukken".

"Ik ben tegen" stelt een vertegenwoordiger uit de milieugeledingen. "Een visactie koop je omdat je vissen leuk vindt, terwijl je toch kunt profiteren van bos (CO₂-vastlegging, landschap), ook al koop je geen boskaart. Een spreker met de toepasselijke naam Bosch vraagt zich tenslotte af of het geld niet letterlijk en misschien ook wel figuurlijk in de riolering gaat. Intussen heeft een belegger berekend dat ingewikkelde constructies helemaal niet nodig zijn, want een heffing van f 1.25 pp per jaar kan al een verdubbeling van de subsidie aan de particuliere bosbouw inhouden....."

Verdubbel de subsidie aan particulieren door een heffing van f 1.25 pp per jaar

De peiling over het idee van een nationale boskaart levert tenslotte voor de helft tegenstemmers op en minder dan de helft voorstanders.

Op de vraag voor suggesties om de bijdrage van de overheid te verhogen is de milieuman glashelder: "Praat eens minder defensief! Laat als sector een positief beeld zien zoals bijvoorbeeld de Vereniging Milieudefensie een stukje bos te koop aanbiedt bij Schiphol. Het bos met eeuwigheidswaarde tegenover het monster vliegtuig... Of zoals Face het negatieve CO₂ in een positieve actie ombuigt".

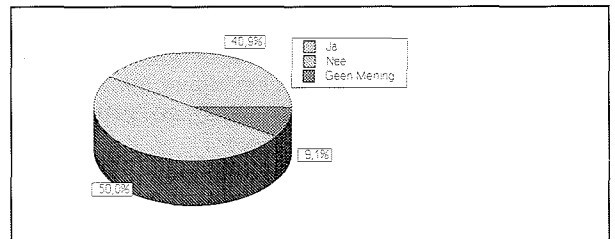
Een vertegenwoordiger uit de houtsector vindt dat door een 'vermarkting' van het Nederlandse hout subsidiebergen overbodig moeten zijn. Ditzelfde punt komt terug als het gaat over de stelling dat decentralisatie van bosbeleid betekent dat de houtproductie het onderspit delft. De een vindt dat het niet uitmaakt of het beleid centraal geregeld is of decentraal. "De markt moet het

doen, in de vorm van hout, maar ook in de vorm van het verkopen van illussies". Een andere aanwezige is het roerend eens met de stelling en vindt dat het al moeilijk genoeg is om met de verschillende groeperingen in het Haagse overeenstemming te bereiken.

Rampzalig noemt hij het als het straks ook nog in 11 of 12 stukjes verdeeld moet worden.

In de uitslag van de laatste stelling: bosbeleid 1994:

onze kleinkinderen zullen trots op ons zijn! ligt volgens Charles Groenhuijsen nog een mooie opdracht voor onze branche opgesloten: een meerderheid denkt namelijk dat onze kleinkinderen niet trots op ons zullen zijn!

Een Nederlands bosakkoord?

Het einde van de middag nadert. Tijd om een tip van de sluier op te lichten over het naderende Nederlandse Bosakkoord.

De Stichting PR en Bos (Probos) heeft het plan opgevat om een gemeenschappelijk uitgangspunt voor bosbeleid op te stellen, zoals Canada dat twee jaar geleden deed. Het is de bedoeling dat de verantwoordelijke ministeries en vooraanstaande organisaties op het gebied van bos, hout, natuur en milieu hier in september hun handtekening onder zetten en daarmee verklaren actief te zullen zijn. Charles Groenhuijsen vraagt zich af of zo'n bosakkoord in Nederland niet te vrijblijvend is. Canada heeft immers 400 miljoen hectare bos en Nederland slechts 330.000 hectare. Het zal volgens hem niet eenvoudig zijn om er iets anders van te maken dan slappe thee.

Hoewel in de aktiepunten geen spectaculaire nieuwe dingen staan, zal Eric Denig, voorzitter van Probos er voor zorgen dat het géén slappe thee wordt en dat degenen die ondertekenen zich ook aan hun woord zullen houden. "En waarom zou het Nederlands Bosakkoord in de toekomst bijvoorbeeld niet kunnen uitmonden in een kwaliteitskenmerk voor onder andere ons Nederlandse hout?!"

Blues of the dark forest

Met de 'blues of the dark forest', speciaal gecomponeerd voor deze gelegenheid, sluiten pianist Max Vax en bassist René van Dijk de middag feestelijk af, waarna de genodigden in het restaurant onder het genot van een drankje en een hapje verder kunnen discussiëren.....

M.C. van Nieuwkuyk

1) De videofilm is te bestellen bij de Stichting Bos en Hout

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5, Postbus 253
6700 AG Wageningen
Tel. 08370-24666

SBH

Vraag 7: Als boscijgenaren hun onderhoudskosten betaald willen hebben, dan moeten ze een "boskaart" instellen.